

3. Діагностика ринкової вартості підприємства.
4. Діагностика ризиків діяльності підприємства, яка передбачає:
 - діагностику імовірності банкрутства;
 - діагностику економічної безпеки.
5. Діагностику потенціалу розвитку.

Отже, економічна діагностика є важливим елементом у системі управління підприємством, дійовим засобом виявлення резервів в умовах обмеженості коштів і часу, основою розробки і коригування планів та управлінських рішень, контролю за їх виконанням.

Висновок. Економічна діагностика повинна спрямуватися на пошуки оптимальних шляхів розвитку об'єкта визначення. Таким чином, подальші дослідження в даному питанні повинні проводитися у сфері розробки інформативних критеріїв, що характеризують стан соціально-економічної системи підприємства, і удосконалення методів економічної діагностики.

Література

1. Афанасьєв М.В. Економічна діагностика: [навч.-метод. посіб.] / М. Афанасьєв, Г. Білоконенко.- Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007.-296 с.
2. Воронкова А.Е. Діагностика стану підприємства: теорія і практика: [монографія] / А.Е. Воронкова.-Х.: ВД «ІНЖЕК», 2006.-448 с.
3. Глазов М.М. Функциональная диагностика в управлении деятельностью предприятия. / Глазов М.М. - СПб.: Изд-во СПбГУЭФ, 1999.- 325.
4. Кіндрацька Г.І. Економічний аналіз: теорія і практика: [підручник] / Кіндрацька Г.І., Білик М.С., Загородній А.Г.– Львів: «Магнолія 2006», 2007. 440 с.
5. Швиданенко Г.О. Бізнес-діагностика: навч. посіб. / Швиданенко Г.О., Дмитренко А.І., Олексюк О.І. -К.: КНЕУ, 2008.-344 с.
6. Статистичні данні Держкомстату України [Електронний ресурс]- <http://www.ukrstat.gov.ua>
Назва з титульного екрану.

УДК: 657.6 (477)

ПРОБЛЕМИ АУДИТУ В УКРАЇНІ: АВТОМАТИЗАЦІЯ АУДИТОРСЬКИХ ПЕРЕВІРОК

Бойко Н.В.

Євтушенко О.Г.

Постановка проблеми. Облікові працівники більшості підприємств уже не представляють організацію своєї роботи без застосування інформаційних технологій. Чого не можна сказати про аудиторів і аудиторські фірми. Саме аудиторів необхідно за обмежений час проаналізувати великий обсяг інформації, сформулювати на її основі висновки й судження. Але тільки зараз починає формуватися ринок інформаційних технологій в аудиторській діяльності. На це є ряд технічних та економічних причин.

Скористатися можливостями спеціалізованого програмного забезпечення не тільки можна, але й просто необхідно. Використання інформаційних систем дозволить значно скоротити час затрачений на аудиторську перевірку, але вони мають бути застосовані раціонально, для автоматизації перевірки типових господарських операцій.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Використання інформаційних технологій в аудиті та основні проблеми з приводу їх впровадження розглянуті в роботах таких науковців, як: Івахненко С.В., Щербакова Н.С., Комісаров В.Л., Шурупова Ю.Г., Лісіна В.Ю., та інших.

Виділення невирішених питань. Аудит в Україні з'явився не так давно, але значний обсяг інформації, що підлягає перевірці потребує значних затрат часу. На шляху комп'ютеризації та електронізації аудиторських перевірок існують проблеми, а саме: низький рівень розвитку аудиторських послуг, галузева спеціалізація багатьох аудиторських фірм, що ускладнює уніфікацію програм, посилення на судження аудитора міжнародними стандартами обмежує обсяг операцій, які може здійснювати програма, проблеми розробки методичних процедур переходу до комп'ютеризованого аудиту, низький рівень кваліфікованих програмістів та користувачі. До того ж, розробка аудиторського програмного забезпечення є досить важким процесом, який потребує значних фінансових витрат.

Постановка завдання. Основними завданнями даної статті є: розгляд та аналіз проблем аудиторських перевірок в Україні пов'язаних з великим обсягом типових операцій, що є повторюваними, обґрунтування важливості комп'ютеризації перевірки, дослідження ринку прикладних програм та розгляд перспектив перевірок з використанням комп'ютерної техніки на майбутнє.

Викладення основного матеріалу. Облікові працівники більшості підприємств уже не представляють організацію своєї роботи без застосування інформаційних технологій. Чого не можна сказати про аудиторів і аудиторські фірми. Саме аудиторів необхідно за обмежений час проаналізувати великий обсяг інформації, сформувавши на її основі висновки й судження. Але тільки зараз починає формуватися ринок інформаційних технологій в аудиторській діяльності. На це є ряд технічних та економічних причин.

Скористатися можливостями спеціалізованого програмного забезпечення не тільки можна, але й просто необхідно. Використання інформаційних систем дозволить значно скоротити час затрачений на аудиторську перевірку, але вони мають бути застосовані раціонально, для автоматизації перевірки типових господарських операцій [1, 55].

В Україні ринок аудиторського програмного забезпечення починає розвиватися. Але вже зараз серед аудиторського програмного забезпечення виділяють наступні програми: програмний продукт «Асистент Аудитора» (розробник фірма «Сервіс-аудит»), програмний продукт «Помощник аудитора» (фірма «Гольдберг-аудит»), програмний продукт „Abacus Professional”, програмний комплекс «ЕкспрессАудит: ПРОФ» та програмний продукт «IT Audit: Аудитор» (КСБ «Мастер-Софт»). Розглянувши детальніше ці програми можна зробити висновок, що в загальній кількості вони мають іноземне походження. Наприклад, «Асистент Аудитора» та «Помощник аудитора» мають країну-виробника – Росію [2, 21].

Щодо впровадження програмного забезпечення в аудиті, то це не лише проблема того, що аудит виник відносно недавно, але й відсутні кваліфіковані кадри. Галузеве спрямування аудиту досить велике, але програмісти, що здатні написати програму або не є кваліфіковані в бухгалтерському обліку, або навіть в певній специфіці галузі до якої належить підприємство, де здійснюється перевірка [3, 124].

Все більш жорстока конкуренція в аудиторсько-консалтинговому бізнесі змушує компанії знаходити нові шляхи та вживати більш сучасні заходи щодо підвищення ефективної роботи компанії в цілому та щодо зростання рентабельності. А якщо проаналізувати час, що всередньому затрачається на аудиторську перевірку, то можна зробити висновок, що найбільше часу йде саме на перевірку правильності заповнення реквізитів, перевірку правильності та достовірності подання для перевірки звітності. Але якщо перевірку достовірності автоматизувати дуже важко, так як машина не враховуватиме людський фактор та імовірність шахрайства, то перевірку правильності реквізитів та деякі підрахунки дозволили б значно скоротити час, що затрачається аудитором. Програмістам слід задуматись з приводу розробки програми, яка б перевіряла інформацію, що надало підприємство шляхом вивантаження бази даних з програми «1С: Підприємство», що є зараз дуже поширеною. Розроблена таким чином програма скоротила б час на введення інформації, а одразу б прораховувала вірогідність помилок допущених як аудитором, так і обліковим персоналом підприємства, що надав базу, розраховувало певні показники та робила б порівняльні графіки. Головною перевагою програми було б неупереджене ставлення до інформації, яке є необхідною умовою аудиторської перевірки відповідно до МСА.

Значна роль у підвищенні якості аудиторських послуг надається впровадженню спеціалізованих програмних продуктів для конкретних галузей промисловості, але недостатність кваліфікованих працівників-програмістів, відсутність методики аудиту та значні витрати на розробки зумовлюють відсутність спеціалізованого програмного забезпечення.

Коли у 2004 р. Україна прийняла Міжнародні стандарти аудиту як обов'язкові до виконання, значну увагу почали приділяти використанню інформаційних технологій в аудиті. У нових редакціях Міжнародних стандартів аудиту, які ознаменувала докорінну перебудову їх ідеології щодо застосування інформаційних технологій, — стандарти з аудиту в умовах застосування інформаційних комп'ютерних систем вилучено: натомість весь аудит фактично розглядається як комп'ютерний.

Комп'ютеризація аудиторської діяльності повинна передбачати розробку та впровадження в аудиторську практику таких програм, які б забезпечували автоматизацію виконання завдань з надання впевненості щодо різних предметів перевірки згідно МСА, а редакція Міжнародних стандартів аудиту 2006 р., включали в собі можливості експертних систем. Багато аудиторів економічно розвинутих країн знайомі з таким інструментом. Експертні системи вирішують такі

завдання: інтерпретація, оцінка ситуації, прогнозування, контроль, планування [4, 234-236].

Сучасні тенденції виглядають так, що майбутнє аудиторської професії — не за «господарським контролем», або «аудитом» як перевіркою бухгалтерської звітної інформації, а за комп'ютерним аудитом в широкому значенні. Така діяльність охоплюватиме такі аспекти, які тісно пов'язані з обов'язковим аудитом фінансової звітності, але водночас охоплюють широкий спектр консультаційних послуг, що їх можуть надавати аудиторі:

— перевірки алгоритмів комп'ютерних облікових систем клієнтів і консультування з питань їх належної побудови;

— аналіз великих масивів фінансових і оперативних даних в електронному вигляді спеціальними програмними засобами з метою їх підтвердження і виявлення шахрайства;

— аналіз фінансових показників клієнта та їх прогнозування за допомогою потужного математичного апарату економічного моделювання та відповідного програмного забезпечення;

— допомогу клієнту з питань забезпечення інформаційної безпеки [5, 56-57].

Проте про це говорити ще занадто рано. На сьогодні аудиторські фірми розробили і використовують спеціальні інформаційні системи, орієнтовані на внутрішню регламентацію аудиторської діяльності із застосуванням внутрішньофірмових стандартів. Ринок аудиторського програмного забезпечення в Україні у тому числі і українського виробництва тільки починає розвиватися. Тож нині одними з головних інструментів аудитора, як і раніше, залишаються Word та Excel, в той час як світові розробки програмного забезпечення знаходяться вже на дуже високому рівні [6, 54-56].

Комп'ютеризація аудиту повинна передбачати впровадження в аудиторську практику програм, які б забезпечували автоматизацію виконання завдань з надання впевненості щодо різних предметів перевірки, перевірки фінансової звітності та окремих сегментів, супутніх послуг та включали б можливості експертних оцінок для конкретних випадків.

Висновки і перспективи подальших розвідок. До основних перспектив розвитку програм з автоматизації аудиторської перевірки слід віднести: інтеграція з системою бухгалтерського обліку та програмного забезпечення ведення обліку; створення концепції та деталізованої інструкції з налаштування користувачами алгоритмів формування звітності на основі імпортованих даних бухгалтерського обліку підприємства; вбудовування й регулярне відновлення методології аудиту в частині робочих документів аудитора, бази потенційних (типових) порушень та викривлень; вбудовування можливості опису бізнес-процесів клієнта; розрахунок основних показників на основі звітних даних і т.д.

З метою підвищення якості аудиторських послуг необхідно організувати підвищення кваліфікації аудиторів у сфері аудита інформаційних технологій (поза програмою обов'язкової сертифікації), а також у вузах запровадити окрему спеціальність програміста бухгалтерських програм, для якого була б характерна галузева спеціалізація та спеціалізація конкретно на аудиті та бухгалтерському обліку окремих сфер.

Таким чином, можна зробити висновок, що використання інформаційних технологій є не тільки актуальним завданням і найважливішим фактором успішної роботи аудитора, а й необхідною умовою її виконання. Українські фірми повинні усвідомити, що тільки якнайшвидше освоєння інформаційних технологій дозволить їм одержати необхідні конкурентні переваги в боротьбі на вітчизняних і закордонних ринках.

Література:

1. Стефанюк І.Б. Державний аудит як ефективна форма контролю суспільних фінансів і майна // Вісник КНТЕУ. – 2006. – № 5. – С. 22-30.
2. Івахненко С.В. Автоматизація аудиту в Україні та світі: підходи і програмне забезпечення // Аудитор України. – 2007. - №3. – с.21
3. Гончарук Я. А. Аудит: навч. посіб. / Я. А. Гончарук, В. С. Рудницький. – 3-тє вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 443 с.
4. Завгородній В.Л. Автоматизація бухгалтерського обліку, контролю, аналізу та аудиту. — К.: А.С.К., 2000. — 768 с.
5. Король Г.А., Сокольская Р.Б. Оптимизация информационного обеспечения системы контроля на промышленном предприятии //Теория и практика металлургии.-2000. № 1(15), 2000.- С.56-57.
6. Кушнарєв А.С. Проблемы автоматизации аудита // «Аудит сегодня» М., 2007. - № 4. – С. 54-56.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ ПАРТНЕРСЬКИХ ВЗАЄМОДІЙ ДЕРЖАВИ І ПРИВАТНОГО БІЗНЕСУ У ТРАНСПОРТНІЙ ГАЛУЗІ

Бондар Н.М., кандидат економічних наук

Постановка проблеми. В сучасній світовій практиці господарювання як розвинених країн, так й країн, що розвиваються, все більше уваги приділяється розвитку різноманітних форм партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу. Застосування таких форм партнерства дає змогу вирішити проблеми не тільки у галузях інфраструктури (транспорті, житлово-комунальному господарстві, медицині, освіті тощо), а й в стратегічних галузях, які раніше перебували виключно у державній монополії (енергетика, військові та космічні розробки тощо). У західній практиці така взаємодія держави та приватного бізнесу отримала назву Public-Private Partnership (PPP), тобто державно-приватного партнерства (ДПП).

В той же час не всі спроби реалізації проектів ДПП були успішними. Через недосконале інституціональне середовище, недоліки, що мали місце під час розробки проектів (технічні помилки, неправильне визначення майбутнього попиту, недооцінка ризиків тощо), перевищення реальної вартості проекту над його розрахунковою вартістю під час його реалізації низка проектів була припинена або визнана такою, що зазнала невдачі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Результати досліджень механізмів партнерських взаємодій держави та приватного сектору у світовій практиці, принципи партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу висвітлені в працях А. Алпатова [1], В. Варнавського [2], М. Дерябіної [3], В.Кабашкіна [4], С. Сосни [5] та інших. Окремі аспекти застосування механізмів державно-приватного партнерства у галузі транспорту представлені у працях низки вчених Так, К. Аксенов [6] вивчав передумови залучення приватних інвестицій для розвитку дорожнього господарства, В. Максимов [7] – критерії ефективності концесійних конкурсів, С.Сулакшин [8] – організацію реалізації проектів ДПП на залізничному транспорті, Bousquet F., Fayard A. [9] – концесійні угоди для будівництва автомобільних доріг.

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Враховуючи зростання інтересу до ДПП в нашій країні постає необхідність вивчення організаційно-економічного механізму партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу, зокрема рівнів його формування та чинників, що визначають ефективність його функціонування.

Формулювання цілей статті. Дослідження, представлене у запропонованій статті передбачає: 1) визначення сутності організаційно-економічного механізму (ОЕМ) партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу; 2) дослідження складових ОЕМ партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу, що формуються на різних рівнях управління; 3) дослідження чинників зовнішнього та внутрішнього середовища, що визначають ОЕМ партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу; 4) формулювання основних передумов успішної реалізації державно-приватного партнерства в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження

Сучасне державно-приватне партнерство являє собою складне явище, що охоплює все більше нових сфер соціальної та економічної активності. Відбувається формування економічних, політико-правових та соціальних відносин між державою та бізнесом на всіх рівнях: від центрального до муніципального. Вже на муніципальному рівні на рівноправних засадах у таких відносинах приймають участь інститути громадянського суспільства та місцевого самоврядування.

Успішна реалізація проекту державно-приватного партнерства потребує створення відповідного організаційно-економічного механізму. На рис.1 наведений склад елементів організаційно-економічного механізму партнерських взаємодій держави та приватного бізнесу, що формуються на макрорівні, галузевому та проектному рівнях.

Організаційна складова макрорівня представлена діючими в країні законодавчо-нормативною базою у сфері ДПП та регуляторним органом, до функцій якого входять питання розробки та прийняття політичних та нормативно-правових актів, спрямованих на створення інституційних та соціальних основ для залучення, просування та підтримки ефективних та сталих масштабних інвестицій в галузі інфраструктури. Створення регуляторного органу у сфері ДПП свідчить про рівень розвиненості практики партнерських взаємодій держави і приватного бізнесу. Основними завданнями регуляторного органу у сфері ДПП є: розробка стандартів, формування тарифів на